

1. Шишмарева, Т.Е. Опыт реконструкции языковой картины мира на основе древнего лексикографического источника: дис. ... канд. филол. наук: 10.12.19 / Т.Е. Шишмарева. – Иркутск, 2008. – 20 с.
2. Лю Ёнхун. 刘永红. «俄汉成语的文化分析» [М], 武汉: 武汉华中师范大学出版社, 2002.
3. Глотова, Т.А. Теория общей фразеологии: учеб. пособие / Т.А. Глотова, М.Т. Бекоева, Т.Г. Цакалиди. – Владикавказ: Северо-Осет. гос. ун-т, 2019. – 183 с.
4. Войцехович, И.В. Практическая фразеология современного китайского языка: учеб. пособие / И.В. Войцехович. – М.: АСТ: Восток – Запад, 2007. – 509 с.
5. Толковый словарь. – Шанхай: Издательство Шанхай Цышу, 1999. – С. 287.
6. Готлиб, О.М. Китайско-русский фразеологический словарь / О.М. Готлиб, Му Хуанин. – Иркутск: Изд-во ИГУ, 2019. – 596 с.

ВОБРАЗ ВІЦЕБСКА Ў ПАЭЗІІ Ф.Д. КНЯЗЬНІНА

Осіпава Д.Д.,

*студэнтка 1 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Падстаўленка В.Ф., канд. філал. навук, дацэнт*

Ключавыя словы. Віцебск, паэзія, Францішак Дыянізы Князьнін, элегія, матыў радзімы.
Keywords. Vitebsk, poetry, Francis Dionyza Knyaznin, Elegy, motif of the motherland.

Грамадзянскі патэнцыял асобы творцы ў многім акрэсліваецца дзякуючы апеляцый аўтара да топасу малой радзімы і адпаведных мастацкіх матываў. У гэтым плане асаблівую цікавасць мае творчасць пісьменнікаў-землякоў, якія захапляліся прыгажосцю Віцебска і яго ваколіц. Да першых крыніц мастацкага паказу нашага горада можна аднесці і вершы Францішка Дыянізы Князьніна. Яго мастацкі свет мала даследаваны, што бачыцца нам незаслужаным з улікам выдавочнай таленавітасці гэтага беларускага аўтара XVIII стагоддзя.

Мэта даследавання – выявіць мастацкія асаблівасці распрацоўкі матыву малой радзімы ў паэтычным мысленні Францішка Князьніна.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для нашага даследавання паслужыла паэзія патрыятычнай накіраванасці Францішка Дыянізы Князьніна. Асноўныя метады – канкрэтна-гістарычны, дэскрыптыўны.

Вынікі і іх абмеркаванне. Адным з першых віцебскіх пісьменнікаў, якія звярнуліся да мастацкага асэнсавання топасу роднага горада, з’яўляецца Францішак Князьнін.

Нам вядома яго поўнае імя – Францішак Дыянізы Князьнін. Нарадзіўся ён 4 кастрычніка 1749 (па іншых крыніцах – 1750) года ў Віцебску. Быў вельмі таленавітым чалавекам: паэтам, драматургам, перакладчыкам, прыхільнікам сентыменталізму.

Бібліёграфы адзначаюць, што ім у 1764 г. быў скончаны Віцебскі езуіцкі калегіум, тут гэты аўтар пачаў складаць вершы на латыні. У 1764–1770 гг. працягваў вучобу ў Полацку, Нясвіжы і Слуцку. Быў вялікім аматарам беларускага фальклору, актыўна ўжываў яго элементы ў сваіх творах. Займаўся зборам беларускіх прыказак, зрабіў шмат фальклорных запісаў.

Высока якасным узорам шчырага лірызму ў мастацкай спадчыне Францішка Князьніна стала “Элегія да Францішка Багамольца” [1]. Верш насычаны элементамі антычнай паэтыкі. Тэматычна твор прысвечаны розным аспектам літаратурнай творчасці, якая распачалася на радзіме аўтара, дзе “Віцьба раздвоеная плынню / З хвалямі хуткай Дзвіны воды злучае свае” [1]. Звяртаючыся да згаданага ў назве верша героя, паэт падкрэсліваў, што “абодвух нас лучыць Айчына”, што “Багамольцамі ўсцяж і цяпер ганарыцца і колісь / Цешыўся славаю іх Віцебск, вядомы здавён” [1]. Узнёсла Князьнін апавядаў і пра мінулае свайго роду (“Мой жа прабацька калісь перабраўся сюды са Смаленска...”), “з ганьбай для нас” адзначаў і трагічны факт здачы Смаленска П.К. Абуховічам. У фінале твора паэт робіць выснову, што агульныя карані аб’ядноўваюць чалавечыя душы.

Адзначым, што сувязь Францішка Князьніна з малой радзімай выявілася не толькі праз апеляванне да гісторыі роду і падкрэсліванне зямляцтва з суайчыннікамі, але і ў павязе да беларускай фальклорнасці.

Як сцвярджаў акадэмік Адам Мальдзіс, Ф. Князьнін актыўна рабіў фальклорныя запісы, вывучаў беларускую мову, выкарыстоўваў беларусізмы ў сваіх творах: “Ствараючы ў ідыліі “Тры вяселлі” вобраз казака Захарэнкі, “паэт сэрцам” ўклаў у яго вусны <...> беларусізаваную мову” [2, с. 267].

Мастацкі стыль “Элегіі да Францішка Багамольца” набліжаны да легендарнага аповеду. Вобраз Віцебска, які ў паэта непарыўна звязаны з вобразамі галоўных рэк горада – Дзвіной і Віцьбай, – тут лірычны, міфалагізаваны, часткова казачны:

Песні паяў пра пагорак, дзе Віцьба раздвоенай плынню
З хвалямі хуткай Дзвіны воды злучае свае.
Німфы ж, уніз з берагоў пахіляючы стромых галовы,
Нешта салодкае мне паабяцалі тады.
Тая, прыгадваю я, асалода мне ўзрушыла сэрца:
Раптам на розум найшлі і спадзяванні і шал... [1].

Такога кшталту міфалагізацыя мастацкай прасторы з акцэнтам на антычнай вобразнасці будзе захоўваць сваю папулярнасць у беларускай літаратуры на працяглы перыяд, аб чым будучы сведчыць розныя айчынным мастацкія творы, датаваныя нават пачаткам XX стагоддзя [3].

Вобраз Віцебска прысутнічае і ў вершы “У суме, нудоце...”. Аўтарам не адзначаецца назва горада, у якім адбываюцца падзеі, але гэта акрэсліваецца ўскосна, праз вядомы факт, што месцам нараджэння Францішка Дыянізы стаў Віцебск. У творы малюецца падобрану сумны вобраз горада, які з’яўляецца сімвалам былога дзяцінства. Як і ў “Элегіі...”, тут вобраз роднага горада рамантычна ўзвышаецца, міфалагізуецца:

Музы мне сталі добрай апорай,
Густ мой жывілі чароўным нектарам,
Жыццё маё шчодро яны саладзілі,
Дыхаў я толькі тым дарам.
Выхадцам будучы з лона прыроды,
Марамі быў на высокім Парнасе,
Клію мне паабяцала, што возьме
У племя сваё з цягам часу.
На беразе стрэўшы дачок Мнемезіды,
Дзе Віцьба нясе свае воды ў Дзвіну... [4, с. 288]

Агульны настрой верша характарызуецца мінорнасцю, тут апісваюцца душэўныя пакуты і перажыванні аўтара. Герой Князьніна ўпэўнены, што ростань з малой радзімай і далёкае адсюль дарослае жыццё пазбавілі яго “крылаў”:

Мне радасці сталі чужыя.
Якой невыноснай была мая мука
Ад думкі, што вольны палёт немагчымы,
Маё шкадаванне ўсё больш мацнела,
Залежнасць скавала свабодныя крылы [4, с. 288].

Пошукі героя ў вялікім свеце прывялі яго да творчага самаадкрыцця, таму аўтар і піша, што “Віцебск займеў з таго часу / Паэта ў асобе маёй” [3, с. 288]. Як бачым, малая радзіма паэта – Віцебск – стала пачаткам яго творчасці. Горад, які пасяліў у душы літаратара паэтычны запал, стаў месцам асобнага і грамадзянскага сталення. Таму і надалей Ф. Князьнін пастаянна ў сваіх вершах згадваў родныя краявіды.

Даследчык літаратуры А. Жлутка адзначаў, што лацінамоўная творчасць Ф. Князьніна “непасрэдна звязана з Беларуссю і з’яўляецца працягам паэтычных спробаў віцебскага перыяду. У вершах шмат беларускіх рэалій, часам яны звернуты да суайчыннікаў і прасякнуты шчыраю і шчыmlіваю тугою па бацькаўшчыне” [4, с. 287].

Значная частка пазнейшых паэтычных твораў Ф. Князьніна прысвечана дому Чартарыйскіх, дзе паэт жыў доўгі час, выконваючы абавязкі сакратара. Таму ў творах пісьменніка пачынаюць пераважаць вобразы маёнткаў і вёсак з тагачаснага Брэст-Літоўскага ваяводства.

Заклучэнне. Такім чынам, Ф. Князьнін шматразова ўключаў у сваю паэзію вобразы малой радзімы (Віцебска і Віцебшчыны) і роднага краю ў цэлым (Беларусі). Гэта дазваляла паэту-сентыменталісту глыбока раскрываць уласныя перажыванні, патрыятычныя настроі, выказваць сваю ўдзячнасць Бацькаўшчыне (напрыклад, у вершы “Ігнацію Быкоўскаму Францішак Князьнін”), падкрэсліць тэрытарыяльную еднасць паходжання з героем-адрастам (верш “Элегія да Францішка Багамольца”). У паэзіі Францішка Дыянізы Віцебск прадстае спакойным, лірычным, настальгічным, міфалагізаваным і нават казачным месцам.

1. Князьнін, Ф. Элегія да Францішка Багамольца [Электронны рэсурс]. – Прыватны сайт Міколы Хаўстовіча. – URL: <https://khblit.narod.ru/arhiu/lib/kniaznin.htm> (дата звароту: 03.09.2024)

2. Мальдзіс, А.І. На скрыжаванні славянскіх традыцый: літаратура Беларусі пераходнага перыяду (другая палова XVII–XVIII стст.) / А.І. Мальдзіс. – Мінск: Навука і тэхніка, 1980. – 352 с.

3. Падстаўленка, В.Ф. Самабытнасць беларускай аўтарскай казкі пачатку XX стагоддзя / В. Ф. Падстаўленка // Учыёныя запіскі УО «ВГУ імя П.М. Машэрова». – 2013. – Т. 15. – С. 176–183. URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/994> (дата абрашчя: 13.09.2024).

4. Жлутко, А. Францішак Князьнін. Элегія да Бацькаўшчыны / А. Жлутко // Шляхам гадоў: гіст.-літ. зб. / Уклад. У. Мархель. – Мінск: Маст. літ., 1990. – С. 285–289.

ПЕРЕДАЧА ИМЕН ПЕРСОНАЖЕЙ В АНИМАЦИОННОМ ЖАНРЕ С АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА НА РУССКИЙ

Павлюкова Т.В.,

студентка 4 курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Береснева А.Н., ст. преподаватель

Ключевые слова. Имена собственные, перевод, мультфильмы, транскрипция, транслитерация, транспозиция.

Keywords. Proper names, translation, cartoons, transcription, transliteration, transposition.

В современном переводе особенно популярным направлением является выявление особенностей трансляции текста сопроводителя мультипликационного фильма на иностранные языки [1, с. 264].

Перевод мультфильмов – это многогранный процесс, который включает в себя решение различных задач. Особенно сложно переводить имена собственные, которые играют важную роль в создании образа персонажей. В мультфильмах часто используются имена, несущие определенный символический или характерологический смысл, что делает их «говорящими». При этом простая транскрипция или транслитерация данных имен может не передать всего их смысла, что в свою очередь может привести к искажению образа персонажа. Особенно это важно в контексте мультфильмов, ориентированных на детскую аудиторию, где имена персонажей могут служить дополнительным средством формирования восприятия их характера и качеств.

Актуальность данного исследования обусловлена потребностью в дальнейшем исследовании способов передачи имен персонажей с английского на русский язык в анимационном жанре, объединяя лингвистические, культурные и практические аспекты. Понимание этого процесса важно для глубокого анализа адаптации анимационных произведений для других культур и языков, а также для понимания его влияния на восприятие аудитории. Исследование помогает выявить различия в лингвистических и культурных особенностях двух языков, а также разработать эффективные способы передачи смысла и звучания имен на русский язык.

Цель работы: установить наиболее эффективные методы и стратегии передачи имен персонажей анимационного жанра с английского языка на русский, используемые для сохранения смысла, стиля и характеристик персонажей.

Материал и методы. Материалом для данного исследования выступил мультипликационный фильм “*Inside Out*” («Головоломка»). В работе использовались следующие